

Datum

Tjänsteskrivelse

Vår referens

Kajsa Gustafsson

Enhetschef

daniel.mattsson@malmö.se

**Ärende väckt av Moderaterna - Förutsättningar för att beviljas arvode för uppstarts- och bytesärende
ÖFN-2024-218****Sammanfattning**

Vid sammanträde i överförmyndarnämnden den 31 januari 2022 fattade överförmyndarnämnden i samband med godkännande av nämndsbudgeten, ÖFN 2021-186 § 4, beslut att införa uppstarts- och bytesarvode.

Nämnden fattade även beslut om att en extern juridisk resurs i form av juridisk kompetens ska hyras in för att verksamheten ska nå det uppsatta målet 65 % granskade årsräkningar den 30 juni.

Arvodet och inhyrningen ska, enligt beslutet, finansieras av det extra anslag om 500 000 kronor som tilldelats nämnden för att stärka ställföreträdarna i deras ställning.

Förvaltningen föreslår i ärendet att uppstarts- och bytesarvoden införs från och med 1 januari 2022 och att det extra anslaget enbart används för införandet av detta. Vidare föreslår förvaltningen att beslutet om extern juridisk resurs ej genomförs dels då den sammanlagda kostnaden överstiger det beslutade extra beloppet om 500 tkr, dels då det bedöms vara svårt att uppnå avsedd effekt med beslutet.

Förslag till beslut

Överförmyndarnämnden föreslås besluta

1. att utifrån införandet av uppstarts- och bytesarvoden uppdra åt förvaltningen att återkomma med en ekonomisk konsekvensbeskrivning för huvudmännen till nästa nämndssammanträde
2. att godkänna planeringen i ärendet avseende införandet av uppstarts- och bytesarvode och att införandet sker fr o m 1 januari 2022 under förutsättning att den ekonomiska konsekvensbeskrivningen för huvudmännen godkänns av nämnden.
3. att tidigare beslut i ÖFN-2021-2 *Överförmyndaren beslutar att förvaltningen får i uppdrag att ytterligare utreda arvodesfrågan utifrån perspektiv från ställföreträdare, huvudmän och deras intresseorganisationer* bedöms vara fullgjort i samband med införande av uppstarts- och bytesarvoden.
4. att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med en uppföljning avseende införande av uppstarts- och bytesarvoden under hösten 2023 samt uppföljning av konsekvenser för huvudmännen

5. att ej genomföra beslutet om inhyrning av extern juridisk resurs i form av juridisk kompetens utifrån de skäl som framkommer i ärendet.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse ÖFN Återrapportering avseende beslut om uppstarts- och bytesarvoden samt extern juridisk resurs

Beslutsplanering

Presidieberedning överförmyndarnämnden 2022-05-13

Överförmyndarnämnden 2022-05-23

Beslutet skickas till

Avdelningschef och enheten för överförmyndarärenden

Ärendet

Vid sammanträde i överförmyndarnämnden den 31 januari 2022 fattade överförmyndarnämnden i samband med godkännande av nämndsbudgeten, ÖFN 2021-186 § 4, beslut att införa uppstarts- och bytesarvode.

Nämnden beslutade även att en extern juridisk resurs i form av juridisk kompetens ska hyras in för att verksamheten ska nå det uppsatta målet 65 % granskade årsräkningar den 30 juni.

Arvodet och inhyrningen ska enligt beslutet finansieras av det extra anslag om 500 000 kronor som tilldelats nämnden för att stärka ställföreträdarna i deras ställning.

Införande av uppstarts- och bytesarvode

Bakomliggande beslut

Vid sammanträde i överförmyndarnämnden den 31 januari 2022 fattade överförmyndarnämnden i samband med godkännande av nämndsbudgeten, ÖFN 2021-186 § 4, beslut att införa uppstarts- och bytesarvode. Av protokollsutdraget framgår följande. *Anslaget avseende 500 000 kronor ska gå till ... (2) att vi delar ut ett uppstartsarvode på 1000 kronor till nya ställföreträdare och ett på 500 kronor för de ställföreträdare som tar över ett bytesärende.*

Bakgrund

I verksamheten finns ojämnbalans mellan inflödet av anmälan/ansökan/byte av ställföreträdare och utflödet av fördelade uppdrag. Det behövs tillräckligt många ställföreträdare för uppdragen alternativt en utökning av förvaltarenheten samt ett förebyggande arbete för att till exempel öka andelen personer som upprättar framtidsfullmakter för att undvika behovet av ställföreträdare.

Överförmyndarnämnden ansvarar för att i nämndsbudgeten för respektive år planera för hur kommunfullmäktigemålen ska följas upp. Det gör nämnden genom att ange en eller flera indikatorer per mål och beskriva metod och önskat utfall för mandatperioden för varje indikator.

Nämndens indikator gällande rekrytering av ställföreträdare är att minst 350 ställföreträdare ska rekryteras under mandatperioden. Vid årsskiftet 2021/22 hade 251 ställföreträdare rekryterats, delmålet under perioden 2020 och 2021 var uppsatt till 250. Delmålet har uppfyllts men behov kvarstår.

Det har konstaterats att allt fler ställföreträdare begär sitt entledigande i inledningsskedet av ett uppdrag, vilket bekräftas i den statliga utredningen *Gode män och förvaltare – en översyn (SOU 2021:36)*.

Målsättning

Målsättningen är att införandet av uppstarts- och bytesarvode ska öka benägenheten hos befintliga ställföreträdare att åta sig uppdrag, dvs det ska bli enklare och det ska gå snabbare för verksamheten att fördela uppdrag, vilket i sin tur ska utjämna balanserna i verksamheten.

Målgrupp

Ställföreträdare som åtar sig ett helt nytt uppdrag eller ett uppdrag vid byte av ställföreträdare.

Tidpunkt för införande/avgränsning i tid

Beslutet fattades innevarande år och avser 2022 års nämndbudget och omfattar de ställföreträdare som blivit förordnade för nytt uppdrag eller bytesuppdrag. Beslutet bör gälla från och med 1 januari 2022.

Utgångspunkten är att uppstarts- och bytesarvode ska införas i samband med att granskningen av 2022 års årsräkningar påbörjas.

Kostnad

Utöver den faktiska kostnaden för arvodet, tillkommer arbetsgivaravgifter. Arbetsgivaravgiften varierar beroende på ställföreträdarens ålder.

Det går inte att få fram den egentliga ålderssammansättning ställföreträdarna haft vid förordnandena avseende ett visst år ur verksamhetssystemet. Ett antagande har därför gjorts att 35 % av ställföreträdarna är födda före 1956 (lägre arbetsgivaravgift) och att 65 % av ställföreträdarna är födda 1957 eller därefter (högre arbetsgivaravgift).

Arbetsgivaravgiften för ställföreträdarna födda mellan 1938 och 1956 är 10,21 procent och för ställföreträdarna födda 1957 och framåt 31,42 procent. Beräkningarna utgår från antalet fördelade uppdrag per år.

För de uppdrag som fördelades under 2020 hade kostnaden för uppstarts- och bytesarvode uppgått till totalt 563 350 kronor. För de uppdrag som fördelades under 2021 hade motsvarande kostnad uppgått till 461 809 kronor.

Kostnaden avser det totala antalet fördelade uppdrag och tar ingen hänsyn till vem som stått kostnaden, dvs. kommunen eller huvudmannen.

Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet till ställföreträdaren. En förutsättning för det är att huvudmannen har inkomster som överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet eller tillgångar som överstiger två gånger prisbasbeloppet.

Utbetalning

Utbetalning av uppstarts- och bytesarvode kan ske i samband med ordinarie arvodering alternativt i förskott.

Ett antal kringliggande kommuner har tillfrågats om metod och har inkommit med svar. Samtliga tillfrågade kommuner anger att de betalar ut arvodet i samband med ordinarie arvodesutbetalning, dvs i samband med att årsräkningen i det aktuella uppdraget granskats.

Alternativt kan utbetalningen göras så snart förordnandet har skett. En sådan lösning, där pengarna utbetalas omgående till den ställföreträdare som åtagit sig ett uppdrag, skulle troligtvis ge störst effekt på kortast tid, dvs målet att få ut så många uppdrag som möjligt, skulle uppnås snabbare.

Alternativet med förskottsutbetalning skulle resultera i en större administrativ börda för verksamheten, vilket i sin tur kan bidra negativt vad avser handläggningstider. Därutöver finns också en risk att utbetalning sker i ett ärende som inte i ett senare skede har en godkänd granskning.

Avgränsning

Det är inte fastställt vilken tidsbegränsning som ska gälla för tillämpning av regler om uppstarts- och bytesarvode. Vid ett tidsbegränsat beslut behöver det beaktas att det alltid är svårt att sänka eller ta bort ett arvode. Vidare att ett tillsvidarebeslut påverkar nämndens budget flera år framöver.

Överflyttade ärenden till Malmö är inte medräknade i kostnadsberäkningen, då dessa uppdrag inte är förordnade i Malmö.

Särskilt förordnad vårdnadshavare är inte medräknade i kostnadsberäkningen med anledning av att det inte är enheten som rekryterar särskilt förordnade vårdnadshavare utan endast utövar tillsyn över desamma.

Praktiskt tillvägagångssätt

Uppstarts- och bytesarvodesbeslut kan hanteras i verksamhetssystemet Wärna Go. I systemet finns en ruta för extra arvode, som kan användas för uppstarts-/bytesarvode.

Vad arvodet avser kan tydliggöras med en text i beslutsmotiveringen, t.ex. ”extra arvode avser uppstartsarvode i ärende gällande...”, detta i syfte att klargöra att ställföreträdaren inte kan förvänta sig det extra arvodet varje år.

Förvaltningens överväganden

- *När* uppstarts-/bytesarvode ska betalas ut, i förskott alternativt vid granskning av årsräkning gällande uppdraget som fördelats. Förvaltningen föreslår att utbetalning sker i samband med att ordinarie arvode betalas ut.
- *Vilken* tidsperiod beslutet avser. Förvaltningen föreslår att beslutet gäller tills vidare.
- *Vilka/vad* som ska inkluderas/exkluderas. Särskilt förordnade vårdnadshavare och överflyttade uppdrag har exkluderats. Förvaltningens förslag är att målgruppen är ställföreträdare som åtar sig ett nytt uppdrag eller ett uppdrag vid byte av ställföreträdare.

- *Vem* som ska stå kostnaden, kommunen eller huvudmannen eller enligt samma fördelning som övrig del av arvodet. Hänsyn måste tas till reglerna i 12 kap. 16 § föräldrabalken där det framgår att om det inte finns särskilda skäl för något annat, ska arvode och ersättning för utgifter, inklusive de avgifter och skatter som utgår på dem, betalas med den enskildes medel. Förvaltningens förslag är att huvudregeln ska gälla, dvs att huvudmannen ska stå för kostnaden, men bedömer att en konsekvensbeskrivning för huvudmännen behöver genomföras och redovisas till nämnden.

Upphandling av extern resurs

Bakomliggande beslut

Vid sammanträde i överförmyndarnämnden den 31 januari 2022 fattade överförmyndarnämnden i samband med godkännande av nämndsbudgeten, ÖFN 2021-186 § 4, beslut att en extern juridisk resurs i form av juridisk kompetens ska hyras in för att verksamheten ska nå det uppsatta målet 65% granskade årsräkningar till 30 juni.

Av protokollsutdraget framgår följande. *Anslaget avseende 500 000 kronor ska gå till ... (3) att hyra in en extern juridisk resurs i form av en juridisk kompetens för att nå målet 65 % till 30 juni.*

Bakgrund

Inom ramen för kommunfullmäktigemålet ”Fler Malmöbor, besökare och samhällsaktörer ska uppleva att Malmö stad levererar en god och likvärdig service genom hög tillgänglighet, professionellt bemötande, rätt kompetens samt genom att ligga i framkant i den digitala utvecklingen” har överförmyndarnämnden satt upp följande mål: *Överförmyndarnämnden ska den 30 juni varje år ha granskat klart 65 % av samtliga inkomna årsräkningar.*

Målet innebär att verksamheten, för att uppnå målet, den 30 juni 2021 skulle ha granskat klart 65 % av årsräkningarna inkomna 2021 avseende 2020. Den 30 juni 2021 hade 23 procent av de inkomna årsräkningarna avseende 2020 granskats.

Det uppsatta målet uppnåddes inte, vilket även var fallet 2020. Anledningen till den låga måluppfyllelsen bedömdes, enligt årsanalysen för 2021, vara en hög ingående balans, arbetet med fördjupade granskningar, hög personalomsättning och flertalet vakanta tjänster.

Nämnden ökade bemanningen och tillsatte vakanta tjänster under hösten 2021 och vid årsskiftet hade 63 % av årsräkningarna granskats. Den nyanställda personalen introducerades i januari 2022.

Målsättning

Målsättningen med att hyra in en extern juridisk resurs är att målet om att ha granskat 65 % av årsräkningarna per den 30 juni 2022 ska uppnås. I förlängningen ska en ökad måluppfyllelse bidra till mer nöjda ställföreträdare vilket ska få till följd att benägenheten att åta sig nya uppdrag ökar.

Målgrupp

Befintliga ställföreträdare i Malmö stad vars årsräkningar ännu inte granskats.

Avgränsning

Eftersom beslutet att hyra in en extern juridisk resurs fattades innevarande år och avser 2022 års nämndsbudget, förutsätts att upphandlingen av den externa juridiska resursen ska genomföras och att arbetet ska utföras under 2022.

Att genomföra en upphandling är en tidskrävande uppgift. En upphandling av den här typen beräknas ta minst en månad att genomföra, troligtvis mer, vilket innebär att en konsult sannolikt inte kommer att kunna påbörja arbetet förrän tidigast i juli 2022. Arbetsinsatsen förväntas därför inte påverka måluppfyllelsen för 2022.

Arbetsprocess

Utgångspunkten är att överförmyndarnämnden i beslutet avsett att en konsulttjänst ska direktupphandlas enligt LOU (2021:1110) kapitel 19 a. Upphandlingen ska följa upphandlingsprinciperna, konkurrensutsättas, ske genom skriftlig offert eller annonsering och ett tilldelningsbeslut ska fattas och avtal tecknas. Vad gäller konkurrensutsättningen väljer den upphandlande verksamheten om denna ska ske via annons i upphandlingsdatabas eller om offertförfrågan ska riktas direkt till ett antal leverantörer.

I normalfallet beslutas direktupphandlingar inte av nämnden. Upphandling gällande belopp överstigande 100 000 kronor sker på delegation. Tilldelningsbeslut och avtalstecknande utgör ren verkställighet. Endast annonserad upphandling enligt LOU 6 eller 19 kapitlen som överstiger 25 miljoner kronor ska tas upp för beslut i nämnd.

Nämndens verksamhet utgår från att nämnden genom sitt beslut delegerat uppgiften att genomföra upphandlingen. Av beslutet förefaller det vara konsult med juridisk kompetens som ska upphandlas, dvs. en jurist från till exempel en juridisk byrå. Det är dock inte nödvändigtvis en jurist som bäst utför granskningen. Behovet bör kunna tillgodoses genom en ekonom.

Det innebär att tjänsten som upphandlas skulle kunna bestå i till exempel en ekonom från en redovisningsbyrå. Upphandlingsreglerna, eller snarare gränsvärdet för upphandlingen, ser olika ut beroende på vilken tjänst som ska upphandlas. Om en juridisk tjänst ska upphandlas kan undantag i LOU (bilaga 2 tjänst) eventuellt vara tillämpligt. Gränsvärdet för upphandlingen är då högre.

Praktiska omständigheter

Upphandlad leverantör, dvs. den som hyr ut, tar alla kostnader för konsulten och har ett arbetsgivaransvar. Verksamheten ska tillhandahålla introduktion, arbetsplats och de verktyg konsulten behöver, såsom till exempel dator, telefon och tillgång till verksamhetssystem.

Tillhandahållandet av arbetsplats och arbetsredskap innebär en kostnad för verksamheten.

Kostnad för konsult

Det är svårt att beräkna de exakta kostnaderna för att anlita en konsult. Ett riktvärde som används är att konsulter är minst dubbelt så dyra som en anställd person. Beroende på konsultens kompetens kan kostnaden uppgå till 1500 kronor per timma. Kostnaden kan också vara lägre.

Om uppdraget är av mer traditionell karaktär och inte innebär att specialistkompetens måste tillföras utan snarare att vid hög arbetsbelastning ”arbeta undan” är det möjligt att kostnaden kan

vara 700 kronor per timma.

I förevarande fall är inte specialistkompetens nödvändig, däremot är en akademisk bakgrund ett krav (jurist/ekonom) och viss erfarenhet krävs för att arbetet ska kunna utföras korrekt. En utgångspunkt kan därför vara att kostnaden uppgår till 1 000 kronor per timma.

Med förutsättningen att kostnaden uppgår till 1 000 kronor per timma kan för de beslutade 500 000 kronorna en konsult anlitas i 12,5 veckor. Eftersom en anställd person enligt angivet riktvärde kostar hälften så mycket, skulle en person kunna anställas under ca 25 veckor för motsvarande belopp (inklusive skatt och sociala avgifter).

Introduktionen i arbetet tar i normalfallet två veckor men kan möjligen påskyndas om vissa delar av arbetsuppgifterna undantas, varvid ca 11 veckor av den beräknade konsulttiden bör kunna användas för att i princip enbart granska årsräkningar.

Tillkommande kostnader

Kostnaden för upphandlingen är beroende av vilket stöd nämndens verksamhet behöver för att genomföra densamma. Kostnaden för att anlita serviceförvaltningens direktupphandlingssupport är ca 700 kronor/timma. Beroende på komplexiteten av direktupphandlingen kan genomförandeprocessen beräknas ta mellan 10 – 40 timmar.

Under förutsättning att serviceförvaltningen endast behöver anlitas delvis, kan kostnaden för direktupphandlingssupport uppskattningsvis stanna vid ca 10 000 kronor. I den kostnaden ingår inte kostnaden för den tid som personal på enheten för överförmyndarärenden behöver avsätta för att utarbeta underlaget tillsammans med upphandlaren på direktupphandlingssupporten. Vad avser att utforma kraven på tjänsten är det ett arbete som måste utföras av verksamheten.

Förväntat resultat i antal granskade årsräkningar

För att få en uppfattning om vad en upphandling av aktuell art kan generera i antal granskade årsräkningar, följer ett resonemang/uträkning.

Det är viktigt att poängtera att uträkningen innehåller flera felkällor och därmed inte kan ses som ett exakt värde. Det slutliga resultatet kan komma att bli ett helt annat.

För att få fram ett antal görs en jämförelse med en överförmyndarhandläggarna i granskningsteamets genomsnittliga antal granskade årsräkningar per månad under de senaste sex månaderna. Antalet granskade årsräkningar framgår av nedanstående tabell.

År	Månad	Antal granskade årsräkningar	Antal handläggare i snitt	Antal i snitt granskade årsräkningar per handläggare
2021	Okt	192	6	32
2021	Nov	235	6	39
2021	Dec	148	6	25
2022	Jan	153	6	26
2022	Feb	244	7	35
2022	Mar	271	10	27

Antalet varierar mellan 27 och 39 med ett snitt under sexmånadersperioden om 31 (30,7) årsräkningar.

Flera faktorer påverkar resultatet. Eventuell sjukfrånvaro, mötestid och utvecklingsarbete ingår inte i beräkningarna, dvs. arbete som en konsult bör kunna stå utanför. Å andra sidan kan verksamheten inte räkna med att en konsult granskar årsräkningar i samma takt som en överförmyndarhandläggare.

Av de överförmyndarhandläggare som är medräknade i ovanstående tabell, har majoriteten sådan erfarenhet som en konsult inte kan antas ha.

Om produktionstakten förutsätts vara densamma och beskrivna omständigheter antas ta ut varandra, är slutsatsen att en konsult kan granska samma antal årsräkningar som en anställd överförmyndarhandläggare gör under en motsvarande tidsperiod, dvs. 31 årsräkningar per månad.

Under 11 veckor kommer en konsult med det antagandet att granska 78 (77,5) årsräkningar (11 veckor är 77 dagar, en månad utgör ca 30,5 dagar, vilket innebär att konsulten arbetar ca 2,5 månader 30,5 gånger 2,5). Det motsvarar ca 3 % av det totala antalet årsräkningar.

Kostnaden för granskning av dessa 78 årsräkningar är utifrån ovanstående beräkningar 500 000 kronor exklusive kostnader för direktupphandling och tillkommande kostnader såsom personalkostnad för introduktion och tillhandahållande av arbetsredskap.

Förvaltningens överväganden

Förvaltningen har ovan redogjort för förutsättningarna att verkställa nämndens beslut om rekrytering av en konsult.

Utifrån redogörelsen bedömer förvaltningen att det är svårt att genomföra detta på ett kostnadseffektivt sätt.

Utifrån att arvodesbeslutet medför en högre kostnad än vad som antagits vid beslutet är det förvaltningens förslag att hela anslaget används för att finansiera införandet av uppstarts- och bytesarvoden och att beslutet om konsult ej genomförs.

Ansvariga

Rebecca Bichis Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef